

آمادگی و مقابله در سوانح جمعی: اقدامات پیش بیمارستانی

www.kotab.ir

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۸۰-۳۰-۳
ISBN: 978-964-2780-30-3

نام کتاب:	آمادگی و مقابله در سوانح جمعی: اقدامات پیش بیمارستانی
نالیف:	دکتر برهان الدین ولدبیگی، دکتر غلامرضا پورحیدری، با همکاری دکتر سیداحمد موسوی
ناشر:	مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی هلال ایران
تنظیم و صفحه آرایی:	اشرف سادات موسوی
تاریخ و نوبت چاپ:	اول - بهار ۸۸
شمارگان:	۳۰۰۰
بها:	۵۰۰۰ ریال

سرشناسه	ادبیگی، برهان الدین، ۱۳۳۶
عنوان و پدیدآور	آمادگی و مقابله در سوانح جمعی: اقدامات پیش بیمارستانی / ایدوین: برهان الدین ولدبیگی، غلامرضا پورحیدری، با همکاری سیداحمد موسوی، تهران: مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی هلال ایران: ۱۳۸۷
مشخصات ظاهری	۲۷۲ ص: جدول، نمودار
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۲۷۸۰-۳۰-۳
موضوع	اورژانس - مدیریت - برنامه ریزی -
موضوع	فرماندهی سوانح
شناسه افزوده	پورحیدری، غلامرضا، ۱۳۴۱، موسوی سیداحمد، ۱۳۴۲
شناسه افزوده	مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی هلال ایران
شناسه افزوده	دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج) - مرکز تحقیقات آسیب های شیمیایی
رده بندی کنگره	۱۳۸۷: HV۵۵۱/۸۰۱۷
رده بندی دیویی	۳۶۳/۳۴۵۳۵
شماره کتابخانه ملی	۱۶۳۴۱۷۸

کلیه حقوق اعم از چاپ، تکثیر و نسخه برداری برای ناشر محفوظ است (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

نشانی: تهران، خ فلسطین، خ ایتالیا، شماره ۱، مؤسسه آموزش عالی علمی کاربردی هلال ایران

تلفن: ۸۸۹۰۲۱۶۱-۲ دورنگار ۸۸۹۵۴۰۰۷ کدپستی ۱۴۱۶۴۴۹۹۳

وبسایت: www.helal-uast.ac.ir پست الکترونیکی: ihasee@res.ir

پیشگفتار.....	۱۵
۱- فصل اول- برنامه عملیات اضطراری.....	۱۷
۱-۱- مقدمه.....	۱۸
۱-۲- برنامه ریزی محلی.....	۱۸
۱-۲-۱- کسبه برنامه ریزی.....	۱۸
۱-۲-۲- روش برنامه ریزی.....	۲۰
۱-۲-۳- ارزیابی خطر و آلاینز تعديلات.....	۲۲
۱-۲-۴- مسایل مرتبط با برنامه ریزی.....	۲۳
۱-۲-۵- اعلان حالت آمادگی.....	۲۴
۱-۲-۶- هماهنگی پیش بیمارستانی و بیمارستانی.....	۲۴
۱-۳- هماهنگی برنامه استانی با برنامه مرکزی.....	۲۴
۱-۴- مدیریت یا فرماندهی سانحه.....	۲۵
۱-۴-۱- سازمان مدیریت بحران کشور.....	۲۵
۱-۴-۲- فرماندهی و کنترل.....	۲۶
۱-۴-۳- مدیریت یکپارچه.....	۲۶
۱-۴-۴- ارزیابی تهدید از بعد پزشکی.....	۳۰
۱-۴-۵- هماهنگی با سازمان مدیریت بحران کشور.....	۳۱
۱-۵- اطلاع رسانی.....	۳۲
۱-۵-۱- ستاد مشترک اطلاع رسانی.....	۳۲
۱-۵-۲- رسانه های جمعی.....	۳۳
۱-۵-۳- آموزش و اطلاع رسانی عمومی.....	۳۳
۱-۶- ارتباطات در سوانح جمعی.....	۳۴
۱-۶-۱- برنامه ریزی روند ارتباطات.....	۳۴
۱-۶-۲- فرماندهی پزشکی.....	۳۵
۱-۷- فعال سازی سیستم مقابله.....	۳۶

۳۷	۸-۱- لوازم حفاظت فردی
۳۸	۸-۱-۱- مشخصات لوازم حفاظت فردی سطح A
۳۸	۸-۱-۲- مشخصات لوازم حفاظت فردی سطح B
۳۸	۸-۱-۳- مشخصات لوازم حفاظت فردی سطح C
۳۸	۸-۱-۴- مشخصات لوازم حفاظت فردی سطح D
۳۹	۸-۱-۵- مزایا و معایب انواع مختلف لوازم حفاظت فردی
۴۰	۸-۱-۶- احتیاطات مرتبط با لوازم حفاظت فردی
۴۰	۸-۱-۷- الزامات استفاده از لوازم حفاظت فردی
۴۱	۸-۱-۸- فوریت‌های امدادگران تجهیز به لوازم حفاظت فردی
۴۲	۹-۱- ایمنی و امنیت صحنه حادثه
۴۲	۹-۱-۱- ایمنی پرسنل
۴۲	۹-۱-۲- حملات ثانویه
۴۳	۹-۱-۳- امنیت مکان حادثه
۴۴	۱۰-۱- جستجو و نجات
۴۴	۱۱-۱- تریاژ
۴۸	۱۲-۱- سوانح مرتبط با مواد خطرناک
۴۹	۱۳-۱- آلودگی‌زدایی از مصدومان
۴۹	۱۳-۱-۱- آلودگی‌زدایی اولیه یا ناکامل
۵۰	۱۳-۱-۲- آلودگی‌زدایی ثانویه
۵۰	۱۳-۱-۳- آلودگی‌زدایی نهایی
۵۰	۱۳-۱-۴- مصدومان دارای نیازهای ویژه
۵۱	۱۳-۱-۵- آنتی‌دوت‌ها و داروهای مورد استفاده در آلودگی‌زدایی
۵۱	۱۳-۱-۶- ارتباط با مصدومان
۵۲	۱۴-۱- مراقبت بالینی
۵۲	۱۵-۱- افراد نگران ولی سالم

۱۶-۱- کمک گرفتن از مشاور.....	۵۲
۱۷-۱- انتقال مصدومان.....	۵۳
۱۸-۱- تدارکات و تجدید تدارکات.....	۵۴
۱۸-۱-۱- تدارکات.....	۵۴
۱۸-۲-۱- انبارهای استراتژیک ملی.....	۵۵
۱۹-۱- تیم‌های تخصصی امداد رسان.....	۵۵
۱۹-۱-۱- امکانات محلی، استانی و ملی.....	۵۵
۱۹-۲-۱- چگونگی اجرای عملیات.....	۵۵
۱۹-۳-۱- تیم‌های امدادرسانی در سوانح جمعی.....	۵۶
۲۰-۱- تخلیه و اسکان در محل.....	۵۸
۲۰-۱-۱- تخلیه.....	۵۸
۲۰-۲-۱- اسکان در محل.....	۶۰
۲۱-۱- قرنطینه.....	۶۰
۲۲-۱- استقرار مراکز درمانی موقت.....	۶۲
۲۳-۱- داروخانه‌ها و مراکز دارویی موقت.....	۶۳
۲۴-۱- پشتیبانی از امدادگران.....	۶۴
۲۴-۱-۱- آمادگی فردی.....	۶۴
۲۴-۲-۱- تجدید قوای جسمانی و روانی.....	۶۵
۲۴-۳-۱- تجویز دارو و واکسن.....	۶۵
۲۴-۴-۱- خانواده امدادگران.....	۶۵
۲۵-۱- پیگیری مصدومان.....	۶۶
۲۶-۱- رسیدگی به اجساد.....	۶۶
۲۷-۱- داوطلبان و اهداکنندگان.....	۶۷
۲۷-۱-۱- داوطلبان فراخوان شده و آزاد.....	۶۷

۶۸	۲-۲۷-۱- خدمات و اجناس امدایی
۶۹	۲۸-۱- بیماری، آسیب دیدگی و مرگ به هنگام انجام وظیفه
۶۹	۲۹-۱- عملیات امداد رسانی طولانی مدت
۷۰	۳۰-۱- مستند سازی وقایع و جریان های مرتبط با سوانح جمعی
۷۱	۲- فصل دوم- روند مقابله با سانحه
۷۲	۱-۲- مقدمه
۷۲	۲-۲- اعزام به صحنه حادثه و حضور
۷۶	۳-۲- اولین اقدامات
۸۳	۴-۲- شروع عملیات بازتوانی
۸۴	۵-۲- شروع رسیدگی به اجساد
۸۵	۶-۲- انتصاب مدیر روابط عمومی
۸۵	۷-۲- عملیات طولانی مدت
۸۸	۸-۲- عادی سازی و استقرار مجدد
۹۱	۳- فصل سوم- ملاحظات مربوط به صحنه جنایت
۹۲	۱-۳- مقدمه: ایمنی صحنه حادثه
۹۲	۲-۳- صحنه جنایت: اقدامات اولیه
۹۴	۳-۳- تعیین محدوده صحنه جنایت
۹۴	۱-۳-۳- ابعاد صحنه جنایت
۹۴	۲-۳-۳- نقاط کنترل
۹۵	۴-۳- کار در داخل محوطه
۹۶	۵-۳- الزامات آتش نشانی
۹۷	۶-۳- حفظ مدارک و مستندات در عین مراقبت از مصدوم

۱-۳-۶-۳ احتیاطات	۹۷
۲-۳-۶-۳ شناسایی و نحوه برخورد با شاهدان	۹۷
۳-۳-۶-۳ ثبت اطلاعات	۹۸
۴-۳-۶-۳ لباس مصدومان	۹۸
۵-۳-۶-۳ مصدومان فوت شده	۹۹
۶-۳-۶-۳ شناسایی و نحوه نگهداری مدارک و مستندات	۹۹
۷-۳-۶-۳ مستندسازی	۱۰۰
۸-۳-۶-۳ پیشگیری از انتشار آلودگی متقاطع	۱۰۱
۷-۳-۲ نقل و انتقال اسناد	۱۰۱
۱-۳-۷-۳ مستندسازی اسناد	۱۰۱
۲-۳-۷-۳ شیوه نگهداری و جابجایی اسناد	۱۰۲
۴- فصل چهارم- سوانح ناشی از مواد انفجاری و آتشزا	۱۰۳
۱-۴-۴ مقدمه	۱۰۴
۲-۴-۴ برنامه ریزی و آمادگی	۱۰۴
۱-۴-۲-۴ ملاحظات زمان مقابله	۱۰۴
۲-۴-۲-۴ طبقه بندی دستگاه های انفجاری و احتراقی	۱۰۵
۳-۴-۲-۴ خنثی سازی و انهدام	۱۰۶
۴-۴-۲-۴ تجهیزات حفاظتی	۱۰۶
۵-۴-۲-۴ تیم های تخصصی	۱۰۷
۳-۴-۴ انواع مواد انفجاری و اثرات آنها	۱۰۸
۱-۴-۳-۴ انواع دستگاه انفجاری و احتراقی	۱۰۸
۲-۴-۳-۴ اثرات	۱۱۰
۳-۴-۳-۴ انواع آسیب دیدگی	۱۱۱
۴-۴-۳-۴ خطرات صحنه حادثه ناشی از تله های انفجاری	۱۱۳

۴-۴- مقابله با سانحه.....	۱۱۴
۴-۴-۱- حضور در محل.....	۱۱۴
۴-۴-۲- ملاحظات در مورد تخلیه.....	۱۱۶
۴-۴-۳- احتیاطات مرتبط با مقابله.....	۱۱۶
۴-۴-۴- تریار.....	۱۱۷
۴-۴-۵- آسیب‌های انفجاری: علایم و اقدامات درمانی.....	۱۱۸
۴-۴-۶- برقراری نظم و ترتیب و ایمنی در صحنه حادثه.....	۱۲۱
۴-۴-۷- انتقال مصدومان.....	۱۲۱
۴-۴-۸- رسیدگی به اجساد.....	۱۲۲
۵- فصل پنجم - سوانح ناشی از مواد شیمیایی.....	۱۲۳
۵-۱- مقدمه.....	۱۲۴
۵-۲- برنامه‌ریزی و آمادگی.....	۱۲۴
۵-۲-۱- پاسخ و مقابله هماهنگ.....	۱۲۴
۵-۲-۲- تیم‌های تخصصی.....	۱۲۵
۵-۲-۳- پروتکل‌های مقابله.....	۱۲۵
۵-۳- مواد یا عوامل شیمیایی.....	۱۲۶
۵-۳-۱- نوع حمله یا نحوه آماده‌سازی.....	۱۲۶
۵-۳-۲- خواص ماده شیمیایی.....	۱۲۷
۵-۳-۳- شناسایی سانحه یا ماده شیمیایی.....	۱۲۷
۵-۳-۴- تجهیزات شناسایی سریع.....	۱۲۹
۵-۳-۵- نمونه‌ها.....	۱۳۱
۵-۴- مقابله با سانحه.....	۱۳۲
۵-۴-۱- اقدامات اولیه.....	۱۳۲
۵-۴-۲- تهدیدات ثانویه (آتش، آوار، اشعه).....	۱۳۳

۳-۴-۵- روش‌های استقرار در جایگاه.....	۱۳۳
۴-۴-۵- مناطق عملیاتی.....	۱۳۷
۴-۴-۵- برقراری امنیت و کنترل ازدحام.....	۱۴۰
۴-۴-۶- لوازم حفاظت فردی.....	۱۴۱
۴-۴-۷- تغذیه و نجات.....	۱۴۱
۴-۴-۸- ترابز.....	۱۴۲
۵-۵- اقدامات مراقبتی.....	۱۴۵
۵-۵-۱- مراقبت‌های اولیه.....	۱۴۵
۵-۵-۲- سوختگی‌های شیمیایی.....	۱۴۶
۵-۵-۳- سندرم ناشی از مواد موثر بر اعصاب.....	۱۴۶
۵-۵-۴- التهاب ملتحمه شیمیایی.....	۱۴۷
۵-۵-۵- آسیب استنشاقی.....	۱۴۸
۵-۶- انتقال مصدوم.....	۱۴۹
۵-۷- گروه‌های آسیب‌پذیر.....	۱۴۹
۵-۸- ملاحظات ویژه.....	۱۵۰
۵-۸-۱- کاهش اضطراب عمومی.....	۱۵۰
۵-۸-۲- جمع‌آوری اسناد و مدارک.....	۱۵۰
۶- فصل ششم- سوانح هسته‌ای و رادیولوژیک.....	۱۵۱
۶-۱- مقدمه.....	۱۵۲
۶-۲- برنامه‌ریزی و آمادگی.....	۱۵۳
۶-۳- مواد و سلاح‌های رادیولوژیک.....	۱۵۴
۶-۳-۱- انواع سانحه.....	۱۵۴
۶-۳-۲- اثرات تشعشع بر سلامتی.....	۱۵۵
۶-۳-۳- شناسایی خطر.....	۱۵۸

۱۵۹	۴-۳-۶- وسایل ردیاب و کنترل کننده
۱۶۰	۵-۳-۶- رعایت ایمنی کار و مشاوره کارشناسی
۱۶۰	۶-۳-۶- تجهیزات حفاظتی
۱۶۱	۴-۶- مقابله با سانحه
۱۶۱	۱-۴-۶- رسیدن به صحنه حادثه
۱۶۳	۲-۴-۶- نیاز
۱۶۴	۳-۴-۶- آلودگی زردی از مصدومان
۱۶۶	۴-۴-۶- سندرم حاد پرتوی
۱۶۷	۵-۴-۶- مراقبت‌های پزشکی
۱۶۸	۶-۴-۶- انتقال مصدوم
۱۶۹	۷-۴-۶- رسیدگی به اجساد
۱۶۹	۸-۴-۶- ملاحظات مرتبط با اعلام وضعیت عادی
۱۷۱	۷- فصل هفتم- سوانح ناشی از عوامل بیولوژیک
۱۷۲	۱-۷- مقدمه
۱۷۲	۲-۷- برنامه‌ریزی و آمادگی
۱۷۲	۱-۲-۷- نقش و مسئولیت مقامات بهداشتی
۱۷۴	۲-۲-۷- اثر بیماری روی امدادگران و کیفیت عملیات
۱۷۵	۳-۲-۷- اطلاع‌رسانی عمومی
۱۷۶	۴-۲-۷- پروفیلاکسی جمعی
۱۷۷	۳-۷- عوامل بیولوژیک
۱۸۲	۴-۷- سوانح بیولوژیک
۱۸۲	۱-۴-۷- انواع سوانح بیولوژیک
۱۸۳	۲-۴-۷- انتقال یا انتشار عامل بیولوژیک
۱۸۵	۳-۴-۷- تشخیص سانحه بیولوژیک
۱۸۶	۴-۴-۷- تشخیص سانحه بیولوژیک آشکار

۱۸۷	۵-۴-۷- تست تشخیصی
۱۸۷	۶-۴-۷- روش های نظارتی
۱۸۸	۵-۷- مقابله با سوانح بیولوژیک آشکار
۱۸۸	۱-۵-۷- تحقیقات در محل سانحه
۱۸۹	۲-۵-۷- قبل از رسیدن به صحنه حادثه
۱۹۰	۳-۵-۷- رسیدن به محل سانحه
۱۹۰	۴-۵-۷- مقابله با سانحه
۱۹۲	۵-۵-۷- تریاژ
۱۹۳	۶-۵-۷- کنترل عفونت
۱۹۵	۷-۵-۷- آلودگی زدایی
۱۹۶	۸-۵-۷- اقدامات درمانی
۱۹۶	۹-۵-۷- انتقال و اطلاع رسانی به مراکز تحویل گیرنده مصدومان
۱۹۷	۱۰-۵-۷- رسیدگی به اجساد
۱۹۷	۱۱-۵-۷- کنترل حیوانات و حشرات ناقل
۱۹۸	۶-۷- بعد از سانحه
۱۹۸	۱-۶-۷- مراقبت های پزشکی بعد از سانحه و گزارش دهی به امدادگران
۱۹۸	۲-۶-۷- برگشت به وضعیت عادی
۲۰۱	۸- فصل هشتم - سوانح طبیعی
۲۰۲	۱-۸- مقدمه
۲۰۲	۲-۸- برنامه ریزی و آمادگی
۲۰۳	۳-۸- ایمنی و امنیت
۲۰۴	۴-۸- تخلیه و نجات
۲۰۵	۵-۸- تریاژ و مراقبت
۲۰۵	۱-۵-۸- تریاژ اولیه
۲۰۵	۲-۵-۸- ارزیابی و انتقال

۲۰۶	۸-۵-۳- مراقبت پزشکی
۲۰۶	۸-۵-۴- ملاحظات ویژه
۲۰۷	۸-۶- ملاحظات مقابله با سانحه طبیعی
۲۰۷	۸-۶-۱- برنامه ریزی کلی
۲۱۰	۸-۶-۲- زمین لرزه
۲۱۰	۸-۶-۳- سیلاب (ناشی از باران سیل آسا، طوفان دریایی یا ذوب شدن برف و یخ)
۲۱۰	۸-۶-۴- گرما و سرمای شدید و کولاک
۲۱۱	۸-۶-۵- فعال شدن آتشفشان ها
۲۱۱	۸-۶-۶- طوفان های دریایی
۲۱۲	۸-۶-۷- گردبادهای خطرناک
۲۱۲	۸-۶-۸- آتش سوزی در مناطق دور افتاده
۲۱۳	۹- فصل نهم- سوانح انسان ساخت
۲۱۴	۹-۱- برنامه ریزی و آمادگی
۲۱۴	۹-۲- ایمنی و امنیت
۲۱۵	۹-۳- پاسخ اولیه
۲۱۵	۹-۴- تخلیه و نجات
۲۱۶	۹-۵- تریاز و اقدامات مراقبتی
۲۱۷	۹-۶- سوانح مرتبط با حمل و نقل
۲۱۷	۹-۶-۱- سوانح با گستره وسیع ناشی از تصادم چند خودرو
۲۱۸	۹-۶-۲- سوانح مرتبط با قطار و راه آهن
۲۲۰	۹-۶-۳- سانحه هوایی: سوانح هوایی در هواپیماهای با بال غیر متحرک
۲۲۳	۹-۶-۴- سانحه هوایی: سوانح بالگردی
۲۲۴	۹-۶-۵- سوانح در ترن های زیر زمینی یا مترو
۲۲۵	۹-۶-۶- سوانح در اتوبوس
۲۲۵	۹-۶-۷- سوانح مرتبط با کشتی های مسافری

۹-۷- سوانح مربوط به محل‌های پر ازدحام	۲۲۶
۹-۸- خشونت در محل کار و مراکز آموزشی	۲۲۸
۹-۹- سوانح مربوط به گردهمایی‌های جمعی	۲۳۱
۹-۱۰- گم‌گشتگی	۲۳۳
۹-۱۱- نافرمانی مدنی	۲۳۵
۱۰- فصل دهم- عملیات طولانی مدت و برگشت به حالت عادی	۲۳۷
۱۰-۱- ملاحظات مربوط به عملیات طولانی مدت	۲۳۸
۱۰-۱-۱- مکان سانحه	۲۳۸
۱۰-۱-۲- عملیات مرکز عملیات اضطراری	۲۳۹
۱۰-۱-۳- مدیریت پرسنل	۲۴۰
۱۰-۱-۴- تجهیزات و امکانات	۲۴۱
۱۰-۱-۵- تجدید تدارکات	۲۴۱
۱۰-۱-۶- عملیات اضطراری معمولی	۲۴۱
۱۰-۱-۷- سرانه	۲۴۲
۱۰-۱-۸- تبادل اطلاعات	۲۴۲
۱۰-۱-۹- مستندات	۲۴۲
۱۰-۱-۱۰- رفع حالت بسیج عمومی	۲۴۲
۱۰-۲- پاکسازی محل استقرار	۲۴۳
۱۰-۳- نظارت پزشکی	۲۴۴
۱۰-۴- اعاده و برقراری خدمات اضطراری معمول	۲۴۴
۱۰-۵- تگرانی‌های مردم در مورد ایمنی و سلامت	۲۴۵
۱۰-۶- مراقبت از سلامت روانی	۲۴۵
۱۰-۷- حمایت از خانواده امدادگران	۲۴۷
۱۰-۸- سایر ملاحظات در مورد برگشت به حالت عادی	۲۴۸

۱۱- فصل یازدهم- آموزش، تمرینات و یادگیری سازمانی	۲۴۹
۱۱-۱- آموزش	۲۵۰
۱۱-۲- تمرینات عملی	۲۵۱
۱۱-۲-۱- آموزش کامل	۲۵۱
۱۱-۲-۲- برنامه ریزی برای اجرای تمرینات آموزش عملی	۲۵۲
۱۱-۲-۳- مراحل برنامه ریزی	۲۵۳
۱۱-۲-۴- شناسایی تمرینات	۲۵۶
۱۱-۲-۵- ارزیابی تمرینات	۲۵۷
۱۱-۲-۶- مصدومان	۲۵۷
۱۱-۲-۷- برنامه ایمنی	۲۵۹
۱۱-۲-۸- اطلاع رسانی عمومی	۲۵۹
۱۱-۲-۹- جلسه نقد و بررسی و پرسش و پاسخ بعد از عملیات	۲۶۰
۱۱-۲-۱۰- آموزش و تمرینات آموزشی در سطح عموم مردم	۲۶۰
۱۲- فصل دوازدهم- مروری بر اصول کلی مقابله با سوانح جمعی ..	۲۶۱
منابع	۲۶۴

پیشگفتار

این کتاب به منظور بهره‌برداری سازمان مدیریت بحران کشور و سایر سازمان‌های دخیل در مدیریت سوانح جمعی تألیف شده است. هرچند کتب دیگری نیز در این خصوص توسط جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران با مشارکت و همکاری دانشگاه علوم پزشکی بهیما... (عج) تدوین و انتشار یافته است.

کتاب حاضر مجموعه‌ای کاملاً کاربردی است که با پوشش اکثر حوادث طبیعی و انسان‌ساخت می‌تواند همراه مناسبی برای مدیران و تیم‌های امداد و نجات باشد. بدیهی است با تمام سعی و کوششی که انجام شده است، امکان وجود خطا و اشکال در آن همچنان باقی است.

یکی از اصول کلیدی که در این کتاب بر آن تأکید می‌شود آن است که در مقابله همه‌جانبه با سوانح جمعی، همه اسنادگران و سازمان‌های امدادی باید به نقش و مسئولیت خود و سایر همکاران اشراف و آگاهی داشته باشند. بنابراین هر سازمانی در فرآیند مقابله همه‌جانبه به وظایف و مسئولیت‌های خود آشنایی داشته و در تمرینات و مانورهای معطوف به حل مشکل در حیطه وظایف خود مشارکت خواهد کرد. در سازمان مدیریت بحران کشور شرح وظایف و مسئولیت‌های هر نهاد شرکت کننده در مدیریت سوانح به وضوح مشخص خواهد شد.

سوانح و بحران‌هایی که نیازمند تخلیه، تریاژ، مراقبت و انتقال می‌باشند ممکن است خود صحنه‌های جنایت نیز باشند که در آن صورت نیاز به تحقیقات مناسب، حفظ و جمع‌آوری اسناد و مدارک و بازجویی از آسیب‌دیدگان نیز خواهد داشت. سه اصل اساسی که معمولاً در برنامه‌ریزی و مقابله با سوانح جمعی مورد استفاده قرار می‌گیرند، شالوده این کتاب را نیز تشکیل می‌دهند:

- «بهترین کار برای بیشترین تعداد انجام شود» براساس روشی که توسط جامعه پزشکی و اورژانس پذیرفته شده است، مصدومان باید اولویت‌بندی شوند. در چنین شرایطی از بکارگیری روش‌های معمول مراقبت دقیق و اقدامات احیاء

خبری نیست. باید در کوتاه‌ترین زمان تعداد هرچه بیشتری مورد ارزیابی و مراقبت قرار گرفته و منتقل شوند.

• «از امکانات موجود حداکثر استفاده شود» تا رسیدن تجهیزات پزشکی، داروها، خودروهای انتقال و پرسنل بیشتر، سعی شود از امکانات موجود به نحو احسن و ابتکاری استفاده شود.

• «سانحه جابجا نشود» مدیریت موفق، کاستن از دامنه خسارات و تلفات و نیز جلب اعتماد عمومی ایجاب می‌کند تا هنگام مقابله با سوانح جمعی با اقدامات ناقص، ارتباطات و کنترل نامناسب، مشکلات مرتبط به سانحه از نقطه‌ای به نقطه‌ای دیگر (مخصوصاً به بیمارستان) منتقل نگردد.

برای مرور فوری، اصول کلی مقابله با سوانح جمعی، به صورت خلاصه در فصل دوازدهم کتاب آمده است.

برای اطلاعات بیشتر در مقوله مدیریت بحران، مراحل چهارگانه و سایر انتشارات به پورتال آموزش و پژوهش جمعیت هلال‌احمر <http://helal-uast.ac.ir> مراجعه نمایید.

در اینجا لازم است از حمایت‌های بی‌دریغ ریاست محترم جمعیت هلال‌احمر جناب آقای دکتر سیدمسعود خاتمی قدردانی گردد. همچنین از آقای دکتر پرویز مژگانی به خاطر خواندن دقیق آخرین ویرایش نیز سپاسگزاری می‌شود.